

Світлана КУЛЬБІДА

Українська мова

навчальний посібник
для осіб з особливими
освітніми потребами (Н 91)

2клас

Частина 3

Світлана КУЛЬБІДА

УКРАЇНСЬКА МОВА

навчальний посібник для осіб
з особливими освітніми потребами
(Н 91)

2 клас
(у 3-х частинах)

Частина 3

Схвалено для використання в освітньому процесі

Київ

«ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»

2025

Схвалено для використання в освітньому процесі

(протокол від 25 березня 2024 р. № 4 засідання експертної комісії
зі спеціальної педагогіки,
номер у Каталогі надання грифів навчальній літературі
та навчальним програмам № 6.0058-2024)

**Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено**

Навчальний посібник створено відповідно
до навчальної програми «Типова освітня програма,
розроблена під керівництвом Савченко О.Я.
1–2 клас»

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

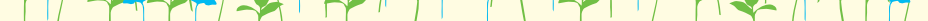
- — **запам'ятай!**
- — **дізнайся значення слова.**
- — **поміркуй!**
- — **зверни увагу!**
- — **завдання підвищеної складності.**

Кульбіда С.В.

К90 Українська мова : навч. посібник для осіб з особливими
освітніми потребами (Н 91) 2 кл. (у 3-х частинах) : Частина 3 /
Світлана Кульбіда. — Київ : ТОВ «ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»,
2025. — 96 с. : іл.
ISBN 978-617-8449-88-9

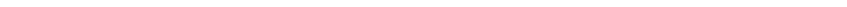
УДК 811.161.2*кл2(075.2.056.263)

РЭЧЕННЯ

$\underline{\hspace{1cm}} - \underline{\hspace{1cm}} = \underline{\hspace{1cm}}.$
 $\underline{\hspace{1cm}} - \underline{\hspace{1cm}} = \underline{\hspace{1cm}}.$
 $\underline{\hspace{1cm}} - \underline{\hspace{1cm}} = \underline{\hspace{1cm}}?$

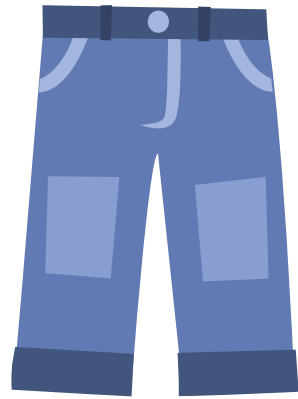
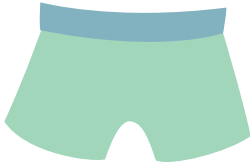
-

- 1.** Прочитай слово. Склади речення з цим словом і схемами.

1. Розглянь малюнки.

2. Що зображено на малюнку? Назви. Як можна назвати одним словом?

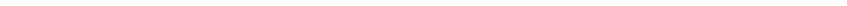
Дай повну відповідь до кожного малюнка коротким і повним реченням.

3. Запиши питання і відповідь. Знізу познач схему за зразком.

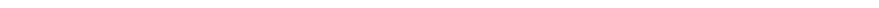
Зразок. Що зображено на малюнку? Це — ...

На малюнку зображено

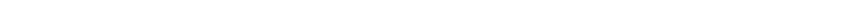
| — — — — ? | — — — — . | — — — — — — — — — —

-

3. бр́атика, й, ма́ю, я, сестри́чку.

- ### 3. Хто, у, чергує, класі, майструє, сьогодні?

-

 1. Розглянь малюнок. Придумай речення за малюнком і схемою.

Хто? | _____ ?

Хто? _____?

Хто? | _____ ?

Що? | _____ ?

Що? | _____ ?

Що? | _____ ?

2. Два речення запиші. Чи відчував ти труднощі, коли складав речення? Які?

A large sheet of primary-ruled paper, divided into four vertical columns by diagonal lines. Each column contains three horizontal lines: a solid top line, a dashed midline, and a solid bottom line. The entire sheet is enclosed in a blue border with rounded corners.

 1. Прочитай слова. Поєднай слова й утвори речення.

допомага́ли ві́рші Ді́ти вчі́ли Школя́рі ма́мі

2. Скільки речень ти утворів?

3. До одного́ речення складі́ схему́ та запиши́.

[illegible]

1. Розглянь малюнок. Назви пору року. Чому ти так думаєш?

2. До кожного рядка слів добери слова-дії так, щоб поширити речення.

... до шибкі нóсик. (Взяв, Покла́в, Притулі́в)
 ... у сві́т Мирóсик. (Жму́риться, Хова́ється, Ді́виться)
 На сні́гу — тут — під віко́нцем білка́ ... на со́нці.
 (смі́ється, умива́ється, грі́ється)

3. Речення запиші й порахуй кількість слів.

10

1. Розглянь малюнок. Назви пору року. Чому ти так думаєш?

2. Прочитай неповні речення. Доповни речення словами з довідки. Назви питання до вставлених слів.

Дівчинка ... вікно. На підвіконні ... вазон. Хлопчик ... на велосипеді. У дітей ... гарний настрій.

Довідка: був, відчинила, стояв, їхав.

11

1. Розглянь малюнок.

Дай назву малюнку.

2. Прочитай текст.

Знайди неповні речення.

Пізній вечір

... і ... дивляться у вікно. Надворі Круглий ... заглядає у вікно. Він схожий на маленьке

Цікаво спостерігати.

Довідка: Юрасик, песик, вечір, місяць, сонце.

3. Поміркуй, яких слів бракує, щоб скласти речення. Добери слова з довідки. Утвори речення. Назви питання до вставлених слів.

1. Розглянь малюнки й прочитай вірш «Хоче спати» Андрія М'ястківського.

Хоче спати

Хоче спати гілка,
Хоче спати бджілка.
Хоче спати...
Хоче спати...
Спить...

Хоче спати пташка
І малá мурашка.
Хоче спати...
Хоче спати...
Спить...

Хоче спати кізка
Хоче вже й берізка.
Хоче спати...
Хоче спати...
Спить...

2. Придумай слова-назви, які відповідають на питання хто? що? Запиши повні речення.

3. Знайди речення за графічною схемою:

| _ _ _ _ _ | _ _ _ _ _ .

1. Бджі́лка, спить, листо́чку.
2. Пташкá, мо́стить гніздó, дере́ві.
3. Кі́зка пасе́ться, галя́вині.
4. Ра́влик, по́взає, траві́.
5. Білкá, живе́, дуплі́.

A large, empty rectangular box with rounded corners, featuring horizontal blue lines and dashed midlines, resembling a handwriting practice sheet. The box is divided into two sections by a horizontal dashed line. The top section contains a solid blue line at the top and a dashed blue line below it. The bottom section contains a solid blue line at the bottom and a dashed blue line above it. The entire box is outlined in blue.

Бері́зка	що ро́бити?
... бері́зка росте́.	яка́?
Бері́зка росте́	де́?
Бері́зка росте́ на	на чо́му?

10

1. Розглянь малюнок «День народження бабусі».
2. Придумай речення за графічними схемою:

- а) | _____ у _____ .
- б) | _____ .
- в) | _____ і _____ .
- г) | _____ і _____ .

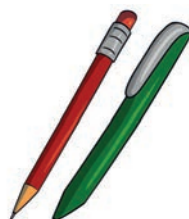
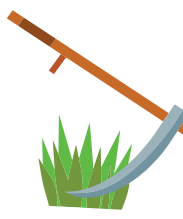

Довідка: приготували, загра́в, заспіва́в, подарува́ли.

- 1. Доповни речення словами-назвами з малюнка.

1. Щоб заплести зранку косу, треба взяти до рук
2. Покосить в росі траву — треба взяти нам
3. Записати слово в зошит — треба взяти нам
4. Щоб поміти своє тіло, треба нам пахуче
5. Не спізнитись на урок — треба бачити

1. Прочитай виразно вірш. Розглянь малюнок.

Дуже гарна в нас сім'я.
 Кожен має тут ім'я.
 Дід Тарас, бабуся Зоя.
 Дід Назар і бабуся Галья.
 Тато Ігор, мама Оля.
 Брат Андрій,
 Сестричка Валя,
 а мене зовуть
 Наталія.

За Наталією Шост

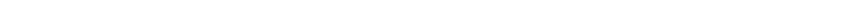
2. Назви членів сім'ї Наталі. Скільки їх? Перерахуй.
3. Утвори питальні речення за зразком і запиши у зошит.

Зразок. *Яка сім'я в Наталі?*

? — **знак питання.**

СЛУЖБОВІ СЛОВА

1. Розглянь таблицю.

що робить?	на чому?
сидіть	... гóрщик <u>у</u>
лежіть	... лі́жк <u>у</u>

2. Зв'яжи слóво-дію і слóво-назвó за допомогою слóва в питáнні. Прочита́й словосполóчення.

3. Запиші. Підкресли слово, що зв'язало слова.

This is a template for handwriting practice. The page has a light cream background and rounded corners. It contains two identical sets of horizontal blue lines, one at the top and one at the bottom. Each set consists of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. Vertical blue lines are spaced evenly across the page to create six columns of equal width.

сиді́ть (на чо́му)?

== на берéзі кіт

== на гілці
пташка

Сидіть на (гілці, стільці, березі, березі).

Handwriting practice lines with a dashed midline and a blue box containing the text "На" (Na).

A row of four illustrations, each in a rounded square frame. From left to right: a baby sitting on a blue duck-shaped toy; an elderly woman with white hair sitting in a brown armchair; a green rubber boot with brown mud on the sole; and a white plate of spaghetti with a fork lifting some strands.

- 21

На

Ї́хало ... кра́бі крабеня́,
... крабеня́ті сиді́ло крабеня́тко.
... крабеня́тку — крабеня́точко.
Краб по-ві́ль-но так повзе́,
... собі́ сім'ю́ везе́.

3. Запиші правильно.

...	за	чим?
ховáтися		кermóm
сиді́ти		де́ревом
гратися		столóm
писáти		комп'ю́тером

2. Запиши утворені словосполучення зі словом-дією *грати́ся*.

3а

1. Прочитай речення. Встав потрібне слово. Назви це слово.

1. Великий сад росте ... селом. 2. У машині тато сидить ... кермом, я — ... татом, сестра сидить ... мамою. 3. Який дощ переїщить ... вікном! 4. Довго товариш спілкувався ... комп'ютером.

2. Випиши з речень одне словосполучення, що відповідає на питання за чим?

за

1. Прочитай виразно загадку.

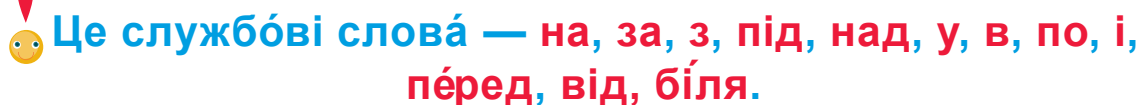
Відлітають ... моря,
... горі далекі.
... будінках гнізда в'ють,
звати їх

2. Що відсутнє? Які слова? Користуйся питаннями.

Відлітають (за що?) ... моря,
(за що?) ... горі далекі.
(на чому?) ... будінках гнізда в'ють,
звати їх (як?)

3. Встав маленькі слова. Відгадай загадку. Знайди речення, якому відповідає малюнок.

що робить? — **на** — чому? що зробів? — **за** — чим?
стоїть **на** підлозі сховався **за** кущем

26

а) однією б́уквою;
б) двома́ б́уквами;
в) трьома́ б́уквами.

3

3

27

...	з	чого?
вiгoтoвити з папeру	упaсти з дyбa	вiчaвити з помiдoрa
мeтaлу	дeрeвa	aпeльcи́нa
ciру	нeбa	гpaнaтa
цyкpy	дyплa	мaндaринa

3. Прочитай словосполучення.

1. Розглянь малюнки. Добери відповідні словосполучення з вправи № 27.

3

2. Доповни речення.

1. Оля робить... папер.. аплікацію.
2. Суха гілка впала .. дерев.. .
3. Марінка вічавила сік .. мандарін.. .
4. Мама готує .. сир.. смачні сирники.
5. Горіх впав .. дупла.
6. Томатний сік .. помідор.. .

1. Розглянь схеми. Утвори словосполучення з до. Постав питання.

до когó?		до чо́го?
зайдú до бра́та	приї́хав до ті́тки	чека́ю до зимі́
шко́ли	дорóги	субо́ти
за́ли	по́други	за́втра

2. Запиши словосполучення у два стóвпчики: з пита́нням до когó? і з пита́нням до чо́го?

до

3. Розглянь малюнок. Допóвни словосполучення слова́ми-на́звами.

бі́ля ва́зи ...,
бі́ля книжо́к ...,
бі́ля столу́ ...,
бі́ля сті́льця ...

1. Прочитай виразно вірш.

Біля школи восені
ми саділи ясені.
Почекаєм ... вєсни.
Вироста́йте, ясені!

Васі́ль Губаре́ць

2. Добері з довідки відсутнє слово

Довідка: на, з, до, за.

3. Поясни свою думку.

4. Вивчи вірш напам'ять.

1. Прочитай речення.

1. Гу́сінь захова́лася ... листко́м. 2. Джме́лик літає ... кві́ткою.

3. Рі́чка течé ... містко́м. 4. Вербá схили́лася ... рі́чкою.

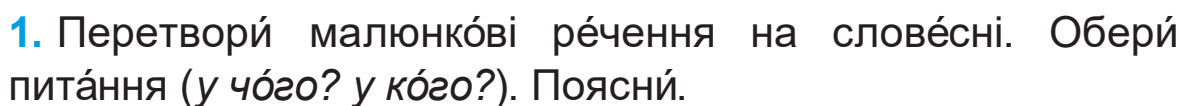
5. Ла́стівка звíла гніздо́ ... да́хом. 6. Я трима́ю парасо́льку ... голово́ю.

2. Розподіли речення в таблицю з питаннями. Запиши номери речень.

під чим?	над чим?

Довідка: під, під, поховáлися, бері́зки, дубкі́, грибки́.

2. Запиші.

This image shows a blank sheet of handwriting practice paper. The paper has rounded corners and is divided into seven vertical columns by diagonal lines. Each column contains three horizontal lines: a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, providing a guide for letter height and placement.

1. Розглянь малюнок. Утвори словосполучення зі схеми.

у що? (розва́га)

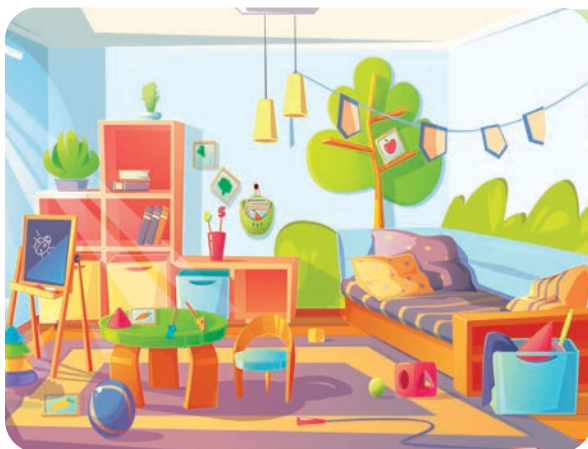
гра́ють у ша́хи
лотó
футбо́л
тэ́ніс

у чому? (приміщення)

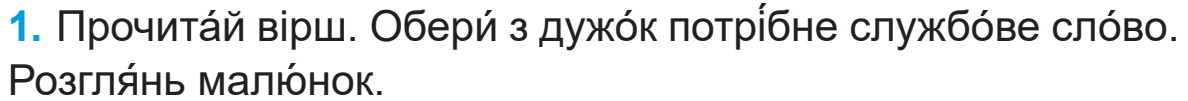
у кварти́рі
кімна́ті
віта́льні
спа́льні

гра́ють

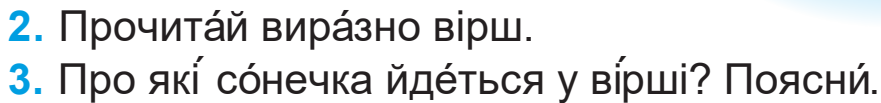

2. Запиши словосполучення. Підкресли службове слово.

[illegible]

Iván Hecóda

Зразок. Сосна́ росте́ в лісі.

Сосна́. Картóпля. Вербá. Кві́ти. Осока́. Трава́.
Гри́би. Огіркі́. Лі́па. Жоржі́на. Ві́шні.

2. Напишіть три речення у зошит.

24

1. Розглянь малюнок. Що зображено? Хто зображений?
2. Розкажи за планом.

План

1. Куді прийшли хлопчики?
2. Що робить перший хлопчик?
3. На чому сидить?
4. Що тримає у руці?
5. На що дивиться хлопчик?
6. Біля чого стоїть другий хлопчик?
7. Біля кого стоїть другий хлопчик?
8. На чому стоїть хлопчик?
9. Що у хлопчика на голові?

1. Прочитай вірш.

Жив ... світі дід Василь.
 ... кисіль він сіпав сіль.
 Цукор клав ... холодéць.
 А ... чай — жовткі з яéць.
 Тільки робить це для шту́ки,
 щоб сміялися ону́ки!

За Валенти́ною Бичко́

Для шту́ки — для жа́рту, жартомá.

2. Встав пропущені слова з довідки.

Довідка: на, у.

3. Прочитай виразно вірш.
4. Спиши у зошит. Як треба писати службові слова?

Букёт ... вінóк. Рі́чка ... струмо́к. Вгóру ... вниз.
Ліво́руч ... право́руч. Підло́га ... стéля.

Імаленькі, істаренькі, влітку, взімку, навесні.
Всюдидягнені гарненько узелені сукнівсі.

□ □ □

An illustration of a man in a yellow jacket and green scarf slipping on a patch of ice. He is falling backwards with his arms outstretched. A red and green hat is flying through the air above him. Red lightning bolt symbols indicate the point of impact on the ice.

Знаєте, мені було чомусь зовсім не смішно.

За Олѣгом Бўценом

3. Випиши з тексту службові слова зі зв'язаними словами.

По дорóзі біжу́ть.

**З чужого горя не смійся.
Ніхто не знає, що його чекає.**

КУЛЬТУ́РА СПІЛКУВА́ННЯ

1. Розглянь малюнок про Вовчика і Капітошку. Назви мультик. Прочитай слова.

- Капітошко, привіт! — гукну́в Вовчик.
- Вітаю, Вовчику! — відпові́в Капітошка.
- Заходь у го́сті, — запроси́в Вовчик.

2. Назви слова-вітання і випиши їх. Кому вони належать? До кого адресовані?

1. Розглянь малюнок. Назви головних героїв. Що вони роблять?

2. Придумай речення зі словами-вітаннями. Вибери слова з довідки.

Довідка: здрастуй, вітаю, привіт, доброго ранку, добрий вечір.

1. Розглянь малюнок.

Піднімає джміль фіранку.
 Каже:
 — Дóброго ра́нку!
 Виглядає бджілка з хаткі:
 — Приві́т!
 У дзвіно́чку до́бре спáтки...
За Ліною Костенко

2. Назви слова-вітання джмеля і бджілки. Випиши з вірша.

1. Розглянь малюнок.

2. Випиши чарівні слова вібачення.

1. Хто зображений на малюнках? Назви головних героїв.

— ..., Зайчику!

— ..., Лисічко!

— Поділись морквою зі мною,

— Лисічко, Ти моркву не їси.

— Я хочу скуштувати. Дай вкусити один раз,

— Гарзд, один раз укуси.

— Смачна морква.

— ..., Лисічко!

2. Встав у речення чарівні слова за змістом.

Скільки чарівних слів ти вставив?

3. Розіграй сценку за ролями із сусідом по парті.

1. Прочитай виразно вірш. Про що йдеться у вірші?

Чарівні слова

До всіх сердець, як до дверей,
є ключики малі.

Ти, друже, мусиш знати їх,
Запам'ятать не важко.

Маленькі ключики такі —
спасібі і будь ласка.

За Ігорем Січовиком

2. Віпиши чарівні слова. Як вони називаються? Які ще ти знаєш слова подяки?

1. Розглянь малюнок «Різдвяне свято». Хто зображений на малюнку? Що зображено на малюнку?

2. Як ти святкуєш Різдвяне свято? Як називається святкова пісня на Різдвó?
3. Пригадай початок колядки й запиши.

... ..., дóбрий, пáне господáрю, рáдуйся.
Ой рáдуйся, зéмле, Син Бóжий народівся!

4. Чому вітаються — дóбрий вéчир, а не дóбрий рáнок, день? Як дякують госпóдарі коля́дникам?

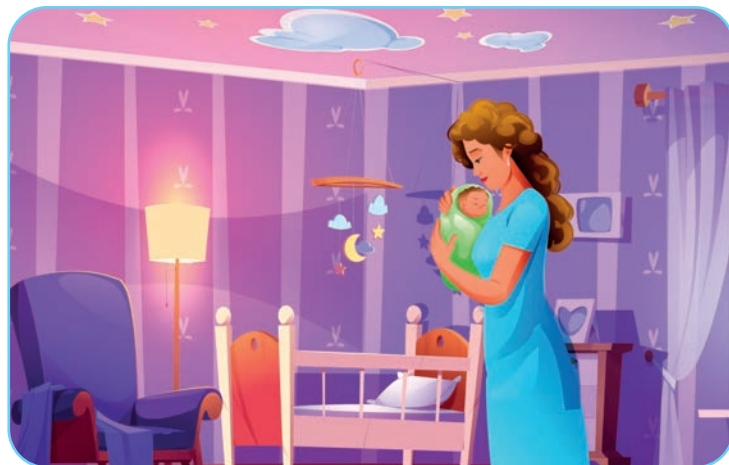
Коля́дники — *люди, що коля́дують* — *викóнують святкóву пісню на Різдвó.*

Різдвя́не свято — *Різдвó.*

1. Розглянь малюнок. Що зображено: ранок чи вечір? Хто зображений на малюнку? Прочитай колискову. Назви чарівні слова.

Колиско́ва

Закрива́й скорі́ше о́чі.
Хай то́бі ціє́ї но́чі
сон присні́ться
веселе́нький,
кольоро́вий.
Я тебе́ ці́люю на ніч.
Спи, дитя́тко, на до́браніч.

1. Послуха́й вірш. Які слова про́пущено у вірші? Поясни, чо́му.

На до́браніч

Вече́р — со́нечку на лу́зі,
солове́й — ка́ліні,
по́ле — ко́лосочкам,
ма́тінка — сино́чкам,
ля́лька — ля́льці,
ка́зці — гно́м —
всі бажа́ють пе́ред сном:
На ...! — На ... !..

За Володи́миром Верхо́внем

2. Віпиши у зо́шит віді́лені слова́. Встав потрі́бні слова́.

-
- A colorful illustration of a young boy with dark hair, wearing a teal shirt and black pants, smiling as he hands a large bouquet of yellow daisies tied with a red ribbon to his mother. The mother, with long dark hair and wearing a purple dress, smiles back at him. The background is a solid light blue.

3. Відповіді запиши у ф́ормі речень. Почні́ так: Про ма́мине свя́то ...

This image shows a blank sheet of handwriting practice paper. The paper has rounded corners and is divided into eight vertical columns by thin blue lines. Each column contains three horizontal blue lines: a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, providing a guide for letter height and placement.

1. Прочита́й ма́мині віта́ння. Помірку́й, хто так віта́є?

1 Люба донечко!

Вітаю зі святом... Твій тато.

3 Шановна пані Маріє!

З Днем Вєсни Вас вітаємо.
Зичимо здоров'я та успіхів
на роботі.

2 Мамо наша рідна,

вітаємо тебе і даруємо
аплікацію з квітами. Твої
Оленка і Вітя.

4 Люба Марійко! Вітаю

зі святом, люблю,
обіймаю. Твій чоловік.

2. Речення-відповіді запиші за зразком.

Перше вітання від маминого тата — мого
дідуся.

1. Прочитай текст. Розглянь малюнок.

Особливості звертання

З давніх часів в Україні заведено звертатися до батьків на «Ви». Пригадай, як мама і тато звертаються до своїх батьків — твоїх бабусь та дідусів.

— Мамо, прошу Вас, поставте на стіл вечерю.

— Татусі, сядіть, будь ласка, за стіл.

До дорослих людей ми звертаємося на «Ви». Це вияв уважного ставлення, поваги до дорослих.

— Дідусю, подайте, будь ласка, вареників.

До дітей звертаємося на «ти».

— Дмитрику, подай, будь ласка, шматок хліба.

— Олю, прошу, сяди біля мене.

2. Як ти звертаєшся до своїх батьків? Як ти звертаєшся до інших дорослих людей? У чому різниця між цими звертаннями?

До батьків — *тата й мамі.*

До інших людей — *чужих людей, не батьків.*

3. Назви особливості звертання до дорослих. Наведи приклад з тексту.

4. Як звертаються до дітей? Прочитай речення з тексту.

1. Заповни таблицю реченнями-звертаннями до людини дорослої і маленької дитини. Користуйся текстом попередньої вправи. Підкресли слова-дії. На що вони вказують?

Звертання до людини	
дорослої	малої
— Мамо, прошу Вас, поставте на стіл вечерю.	— Олю, прошу, сідай біля мене.

1. Уяві, що твій дідусь живе далеко від тебе. Ти спілкуєшся з ним скайпом.
2. Побудуй речення-звертання за орієнтовним планом.

План.

1. Як ти привітаєшся до дідуся?
2. Що ти попросиш у дідуся?
3. Які приємні зустрічі з дідусем ти згадаєш?
4. Як передаєш вітання бабусі?
5. Як ти попрощаєшся?

1. Прочитай прохання дитини до дитини.

1. Дай мені м'ячика. 2. Візьми ручку. 3. Дістань книжку. 4. Перегорни сторінку. 5. Напиши смс. 6. Віддай зошита. 7. Поклади крейду. 8. Поглянь на метелика.

2. Перебудуй прохання й запиши. Використай чарівні слова.

Дай мені м'ячика. — Дай мені, будь ласка, м'ячика.

- 1. Складі діалог із сусідом по парті. Звернись до свого сусіда з проханням у ввічливій формі.

Зразок.

- Дай мені, будь ласка, чистого зошита.
- Ось, тримай.
- Дякую.

- 1. Прочитай виразно вірш. Розглянь малюнок. Назви головних героїв вірша. Хто їде до бабусі? Хто виводжає ведмедика? Що бажають ведмедиківі?

До побачення

Від перону поїзд вирушає,
У вагон ведмедик поспішає,
їде він у гості до бабусі.

— До побачення! — сказав матусі.
Провести прийшла сусідська кіця.
Добра господиня й помічниця.
Побажають вона удачі хоче.

— До побачення, — йому муркоче.
А назустріч котяться клубочки —
мама-квочки, дочки і синочки,
їх чекає подорож на грядку.

— До побачення! — пищать курчатка.
— До побачення! — що це значить?

— Значить: неодмінно ми побачимо
Всіх, комú побачення призначимó.
І якщо захочеш бути з нами:
— До побачення! — скажи так са́мо.

Володiмiр Вeрхóвeнь

2. Вiпиши з вiрша, що означає «до побачення».
3. Пригадай, хто сьогодні тобі говорив ці чаривні слова.

1. Прочитай ситуації.

1. Ти лягаєш спати. Назви слова, які треба сказати батькам.
2. Усі сидають обідати за стіл. Назви чаривні слова з побажаннями гарного обіду.
3. Ти був у гостях і хочеш іти додому. Що треба сказати господарям?
4. Ти випадково наступив на ногу товаришеві? Назви чаривні слова, щоб він не образився.

2. Добери з довідки чаривні слова й побудуй речення.

Довідка: до побачення, на добраніч, вибачайте, смачного, хочу їсти, вибач, дякую.

1. Послухай уважно текст. Розглянь малюнок.

Іринка прийшла з дитячого садка й розповідає:
— Мамо, Ганна Іванівна казала, що ми повинні бути ввічливими.

Увесь вечір Іринка намагалася бути до всіх уважною, не забувала казати чарівні слова.

Другого дня дівчинка змінилася. Перестала говорити чарівні слова.

— Що з тобою, донечко? — питає мама. — Хіба ти забула про ввічливість?

— Сьогодні нам вихователька нічого не казала, — відповідає Іринка.

Віра Багірова

Бути ввічливими — *бути чемними, уживати чарівні слова ввічливість, чемність.*

2. Про що ти дізнався? Як виконувала пораду виховательки дівчинка Іринка? Чому наступного дня Іринка змінилася? Чому навчає нас цей текст? Як поводишся ти: ввічливий завжди, іноколи, з усіма, не з усіма?

3. Випиши з тексту нові слова й поясни їхнє значення.

СКЛАДАННЯ І ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕКСТІВ

62

1. Розглянь стовпчики таблиці. Прочитай. Скільки таблиця має стовпчиків? Назви. Дай відповіді на запитання:

?	?	?
час	Час відпочінку.	Літо — час відпочінку.
ми	Ми на морі. Ми з батьками.	Ми з батьками відпочивали на морі.
погода	Погода чудова.	Погода на морі була чудова.
сім'я	Наша сім'я.	Після відпочінку наша сім'я повернулася додому.

Перший стовпчик — це ... ?
Другий стовпчик — це ... ?
Третій стовпчик — це ... ?

2. Назви слова. Прочитай словосполучення.
3. Речення запиши. Чи об'єднані ці речення однією темою?
4. Який заголовок можна дати тексту?

Текст — це група речень.

Речення пов'язано між собою і розміщено послідовно.

Вони поєднуються однією темою.

У тексті може бути заголовок.

До тексту можна додати ілюстрацію.

1. Прочитай. Як розміщено речення? Як пов'язані між собою речення?

Зимові розваги

Настала чарівна пора року — зима.

Я дуже люблю зиму. Мені подобається грати в сніжки. З друзями завжди ліпимо снігову бабу, катаємося на лижвах, санках.

Багато зимових розваг приносить зима.

2. Чи утворюють ці речення текст? Назви тему. Чому вчить цей текст? Прочитай заголовок. Як відображає зміст тексту ілюстрація?

- # Сусід М́аксим — найкращий то́варिश.

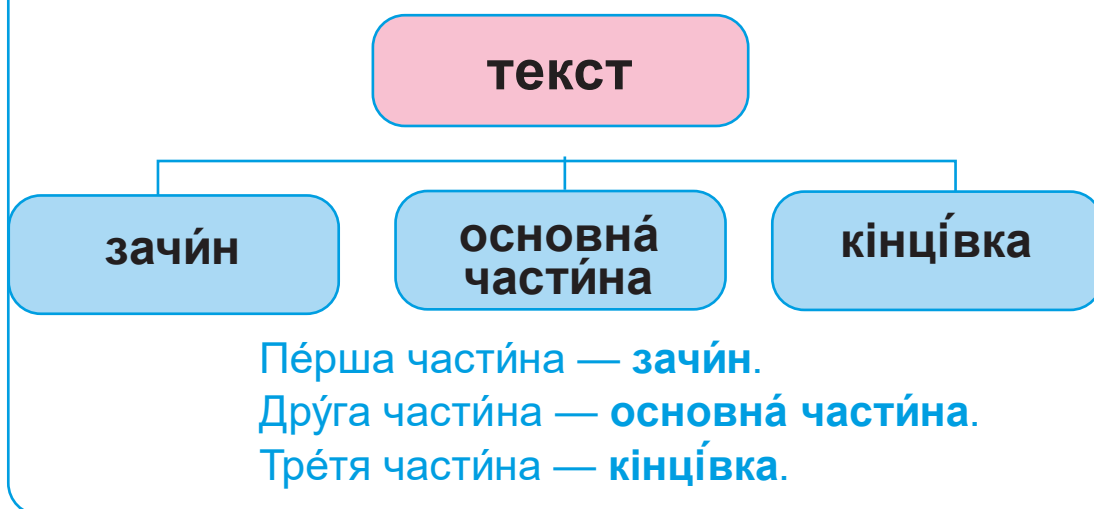
-
- A large, empty handwriting practice area with a light blue background and a grid of dashed lines for tracing and writing. The grid consists of horizontal dashed lines and vertical dashed lines, creating a series of small squares for practice.

- Я беру́ з та́та при́клад в усьо́му.

- 3. Придумай заголовок щоб він відповідав основній думці тексту.**

Текст має три частини.

1. Розглянь таблицю.

Я беру з тата приклад в усьому.	третя частина	
Він мені дуже любить. З татом ми ходимо на екскурсії, проводимо бабусю і дідуся, ловимо рибу. Тато мені вчить тому, що сам уміє.	друга частина	
У мені є тато. Звати його Олег.	перша частина	

2. Назви першу частину. Прочитай зачін.

3. Назви другу частину. Прочитай.
4. Назви третю частину. Прочитай кінцівку.
5. Чи відчував ти труднощі? Які?

1. Заповни таблицю. Користуйся правилом.

Будова тексту

?	третя частина
?	друга частина
?	перша частина

2. Як називається перша частина тексту?
3. Як називається друга частина тексту?
4. Як називається третя частина тексту?

Кожну частину тексту пишемо з нового рядка.

1. Прочитай текст. Розглянь малюнок. Визнач першу частину тексту. Чому ти так вважаєш?

Осінь у лісі. Чисте повітря. Багато на пеньках грибів. Білка рве шишки й носить на високе дерево. Їжак наколов на голки різнокольорове лістя. Зайчик пострибав у полі. Кожна лісова тварина готується до зими.

2. Заповни таблицю. Випиши в таблицю зачін і кінцівку.

	кінцівка
	основна частина
	зачін

1. Прочитай текст. Назви тему тексту.

Настала осінь.

У вірїй відлітають птахі. З дерев падає жовте
лістя. Небо вкрите дощовими хмарами.

Стало холодно!

2. Порівняй два тексти. Що спільного? Що відмінного?

3. Добери заголовок «Тварини восені», «Осінь погода»,
«Осінь у лісі».

1. Розглянь малюнок. Прочитай текст. Назви тему тексту.

Це — їдальня. У їдальні багато столів і стільців. На обід сюди приходять учні. Вони обідають і бажають усім смачного. Під час обіду в їдальні смачно пахне.

2. Які частини тексту ти знаєш?
3. Прочитай зачін.
4. Віпиши кінцівку.
5. Назви чарівні слова, які ти вживаєш у їдальні.

1. Прочитай віршований текст.

Пішла кіця по водіцю
та й упала у криніцю.
Пішов кóтик витягáти:
— Давáй кіцю, ла́пку,
та ви́лазь на кла́дку.
Сиді, кіцю, грійся,
ні́кого не бійся!

Нарóдна пісня

2. Назви тему тексту. Чому нас навчає цей текст? Прочитай зачін.
3. Назви частину тексту, якій відповідає виділене речення?

1. Прочитай віршований текст. Розглянь малюнок.

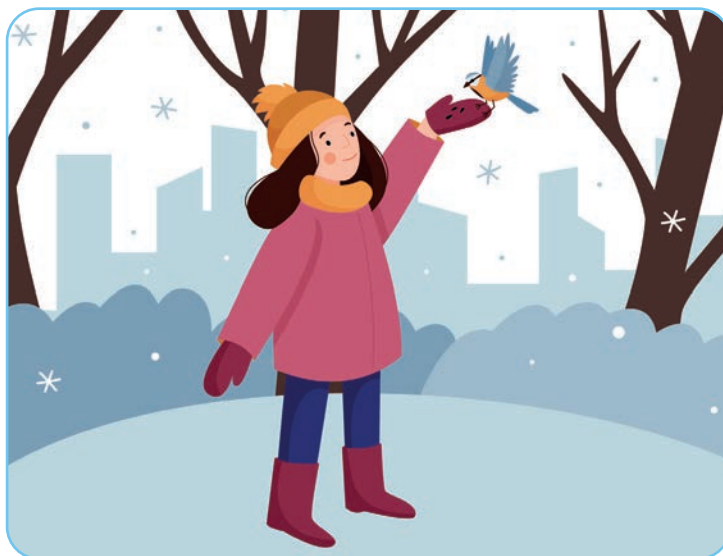
Їдальня для птахів

Я повішу годівницю
для горобчика й синіці,
для малюго снігура
крихт насіплю і пшонá.
Прилітайте, друзі милі.
Не лякайтесь заметілі!

2. Про що йдеться в тексті? Хто повісить годівницю? Для ко́го годівниця? Чому вірш називається «Їдальня для птахів»?

! Текст, у якому щось розповідають, — це текст-розповідь.

1. Прочитай текст.

Я вирішив зробити годівницю.

Спочатку знайшов старого кошика. Крішку кошика відрізає і прив'язав гачок. З двох боків кошика прив'язав стрічки та з'єднав з крішкою. Застелив цупким папером дно й насипав зёрна.

Годівницю можна вішати!

2. Про що йдеться в тексті? Хто вирішив зробити годівницю? Яку годівницю? Як робив хлопчик годівницю? Цей текст розповідає чи описує роботу над годівницею?

3. Дай заголовок текстові. Чи відповідає цьому тексту ілюстрація попередньої вправи?

Текст, у якому щось описують, — це текст-опис.

1. Прочитай два тексти.

I. Зайчик

Живé зайчик у лісі.

Шубка в нього влітку сіра, а взімку біла. Має звірятко довгі вуха й трóхи косоо́кі о́чі. Передні ла́пки в зайчика корóтші, а за́дні до́вші.

Ця тваринка дуже полохлива. Лякається і тікає від гучні́х зву́ків.

II. Зайчик

Ті́хо в лісі. Ра́птом зашумі́в сухий бур'я́н.
До молоді́ї гру́шки стрибну́в зайчик. Погри́з тро́хи
кори́. Ві́рив собі́ я́мку зайчик і ліг відпочива́ти.

За Олекса́ндром Копиле́нком

2. Помірку́й, що в цих те́кстах спі́льне, що рі́зне?
3. Які це те́ксти?

1. У попередній вправі прочитай текст-опис. Заповни таблицю. Кожну частину тексту пиши з нового рядка.

	кінцівка
	основна частина
	зачін

1. Прочитай текст. Розглянь малюнок.

Життя квітів починається з пролісків.

Пролісок — квітка ніжна, але смілива. Ще не зійде сніг, а вже пнётся цупкий паросток. Задень виростає довгий зелений листочок, а потім з'являється ніжна квітка.

За Юрієм Смоличем

2. Про що текст? Яка перша весняна квітка? Як описано ріст проліска?

3. Визнач, який це текст.

 77

1. Прочитай віршований текст.

Я піду́ у сад зе́лений.
Там є го́йдалка у мене́.
Я на го́йдалці літа́ю —
опуска́юсь, підійма́юсь.
Га́рна в мене́ є така́
летю́ча го́йдалка!

2. Про що текст? У тексті щось описують чи розповідають?
Який текст?

3. Придумай заголовок.

4. Випиши кінцівку тексту.

[illegible]

1. Прочитай частину казки. Розглянь малюнки.

— Горіх мій, я його перша побачила!

— Ні, він мій! Я його перша підняла!

Почула сварку лисіця. Підійшла й стала між білками. Розкусіла горіх і каже:

— Я помирю вас. Пёрша полови́на нале́жить тому́, хто побáчив горі́ха. Дру́га полови́на — тому́, хто його́ підня́в. А зéрно́ — мені́, бо я вас помири́ла.

2. Про що йдеться? Назви головних героїв казки. Чому дві білки посварилися? Чи справді лисіця їх помирила? Що зробила лисіця?

3. Якої частини тексту бракує? Чому? Придумай і запиши початок казки.

За початком

за планом

A large, empty handwriting practice area with a light blue background and a grid of dashed lines for tracing and writing. The grid consists of six horizontal rows, each with a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line. The rows are separated by vertical solid lines, creating a series of columns for practice.

1. Прочитай текст-лічилку. Розглянь малюнок.

Ми ходили у лісок,
назбирали ягідок.
Суніця, ожіна, чорніця, малина —
кошик повний через край.
Що ти хочеш — вибирай!

2. Перекажи. Користуйся планом.

План.

1. Хто ходив у лісок?
2. Що назбирали діти?
3. Яких ягід назбирали діти?
4. Як багато ягід назбирали діти?
5. Що можна вибрати?

3. Вивчи лічилку напам'ять.

1. Прочитай текст.

Це дятел. Який він гарний!

Голівка й спінка чорні, на потилиці — червона пляма. Чорні крила мають білі плями та смуги.

Сидить дятел прямо на стовбурі. Чіпляється за нього гострими кігтями, спирається на жорсткий хвіст. Стукає по стовбуру міцним дзьобом.

За Георгієм Скребіцьким

2. Знайди в тексті опис дятла і розповідь про нього.

3. Дай відповіді на запитання. Користуйся планом.

План.

1. Який дятел?
2. Яка голівка?
3. Яка спінка?
4. Які крила?
5. Який дзьоб?
6. Які кігті?
7. Який хвіст?

1. Прочитай.

Жив собі дід **Андрюшка**. У нього була баба **Марушка**. У баби — дочка **Мінка**. У дочки — собачка **Фінка**. У собачки — товаришкa кіця **Варварка**. У кіці вихованка — мишкa **Сіроманка**.

2. З якої казки ця частина? Що це за частина?

3. Продовж казку.

4. Чому виділені слова пишуть з великої літери?

- У лісі народілася ялі́нка. Чудо́ва, га́рна, пухна́ста, запа́шна ялі́нка. Хай там і росте́! Ско́ро бу́де Нові́й рік. Хтось захоче́ ялі́нку зруба́ти. Не дамо́!

1. Прочита́й почáток тéксту-міркува́ння. Розглянь малю́нок.

Ура́нці друго́класни́ця О́ля йшла́ на уро́ки. Бі́ля до́роги побáчила ромáшку. О́ля вже хоті́ла зірва́ти кві́тку. Та ра́птом помі́тила ...

2. Яко́ї часті́ни тéксту браку́є? Чому́ дівчи́нка не зірва́ла кві́ткі?

3. Приду́май кінці́вку. Користу́йся ключові́ми слова́ми.

Ключові слова: краплинку росі, довго дивілася, розглядала, **тому**, не зірвала квітки.

4. Кінцівку запиші, виділи **ключове слово**.

! Текст, у якому про щось міркують,
😊 доводять, — це текст-міркування.

1. Прочита́й текст. Розгля́нь малю́нки.

У сосно́вому лісі **жив** колю́чий їжачо́к.
 Одно́го ра́зу до лісу **прийшли** діти.
Костик побачи́в їжачка́, **торкну́вся** і **запла́кав**.
Хло́пчик **наколóв** па́льчика.
Їжачо́к **накрі́вся** листко́м і шви́дко **сховáвся**
 в норі́.

2. Віпиши віділені слова́ в таблицю.

ключові слова́	частіни те́ксту
	кінці́вка
	основна́ части́на
	зачі́н

1. Прочитай текст. Розглянь малюнок.

Квіти — гарний подарунок.

Їх дарують на свято мамі, бабусі, подрузі, вчительці. Можна подарувати одну квітку, букет чи вазон. А можна намалювати найліпшу квітку. Треба обов'язково сказати чарівні слова: щиро вітаю тебе (Вас) з

Тому, діти, не забувайте дарувати квіти й казати чарівні слова.

2. Про що міркують у тексті? Що дарують на свято? Які слова треба сказати? Чи відповідає малюнок змістові тексту?

3. Прочитай зачін, основну частину.

4. Випиши кінцівку, підкресли виділене слово.

5. Визнач, який це текст. Поясни, чому?

1. Прочитай пронумеровані речення.

Склади текст-міркування.

2. Тёплі ма́мині ру́ки пёстять маля́т.

4. Ні́жні промі́нчики її очей осві́тлюють шлях.

6. До ма́ми прихо́димо в тяжкі́ хвили́ни.

8. Тому́ любі́ть свою́ ма́му!

1. Ма́ма найдоро́жча нам люди́на.

3. Не зна́ють вто́ми ні вдень, ні вночі́.

5. Ма́мина колиско́ва дарує́ дити́ні спо́кійний сон.

7. Не́нька завжди́ допомо́же.

2. Прочитай текст. Поясни, чому́ це текст-міркува́ння.

ПОВТОРЕННЯ ВІВЧЕНОГО ЗА РІК

1. Прочитай слова-назви. Що це?

Людмíлка, Оксáнка, Микóлка, Ромáн, Тимофíй, Софíйка, Зóя, Дмíтрик.

2. Поділі на два стóвпчики й запиші.

3. Якому слóву відповідає звукова схéма [— • — • —].

Ім'я дівчинки	Ім'я хлопчика
Людмíлка	Ромáн

1. Прочитай речення.

Ріби живуть у воді.

Де живуть риби?

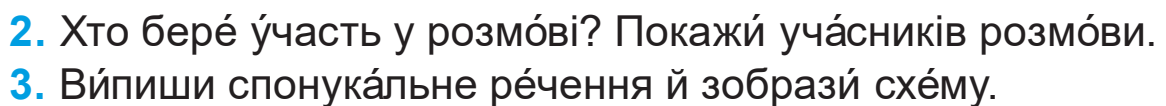
Риби не ходять, а плавають!

2. Які речення за метою висловлювання? Підкресли в реченнях слова-дії. Поясни їхнє значення.

- Олёнко, розгорні зо́шит з матемáтики.
- Так.
- Покажі, будь лáска, дру́гу впра́ву.
- Ось впра́ва. Вона́ легка́.
- Дяку́ю. Ти га́рно віконала.
- Я стара́лася.

69

1. Прочитай слова. Назви глухий приголосний звук.

к^уля п^ити ш^ити

1. Прочитай вірш.

Сійся жито і пшениця —
Буде дітям паляниця!
Для веселої малечі
Бублик витягнем із печі.
А рум'яний колобок
скочить прямо на зубок.
Віросте всього доволі
На широкім житнім полі.
Заховалось сонце в хлібі.
Хто зростів його —... .

2. Обери правильне чарівне слово з довідки і встав.

Довідка: будь ласка, доброї ночі, спасібі.

3. Прочитай виразно вірш із чарівним словом.

4. У виділеному слові порахуй кількість букв і звуків.

1. Розглянь малюнок. Прочитай текст. Визнач порядок речень.

Кіт побачив на дереві шпаківню, у якій пищали пташенята. Кіт поліз на дерево. Прилетів старий дрізд. Він почав клювати котя. Кіт злякався і втік.

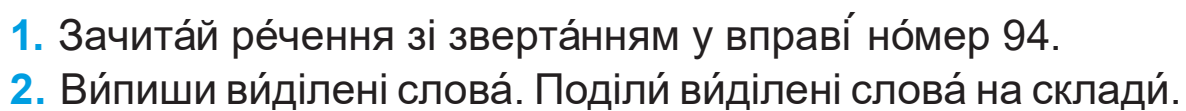
2. Підкресли у тексті однакові слова, постав до них запитання.

1. Прочитай виразно вірш.

Дóщикy дрібнénький,
Дóщикy теплénький,
Прóсять тебе діти:
Поливáй нам квіти,
Щоб булó **в садóчку**
Гáрно, як в віно́чку.

Катеріна Перелісна

[illegible]

3. Вівчи вірш напам'ять.

1. З'єднай слóво-озна́ку зі слóвом-на́звою.

курча
чай
коробка
вишіванка
троянда
яблуко
небо
фільм

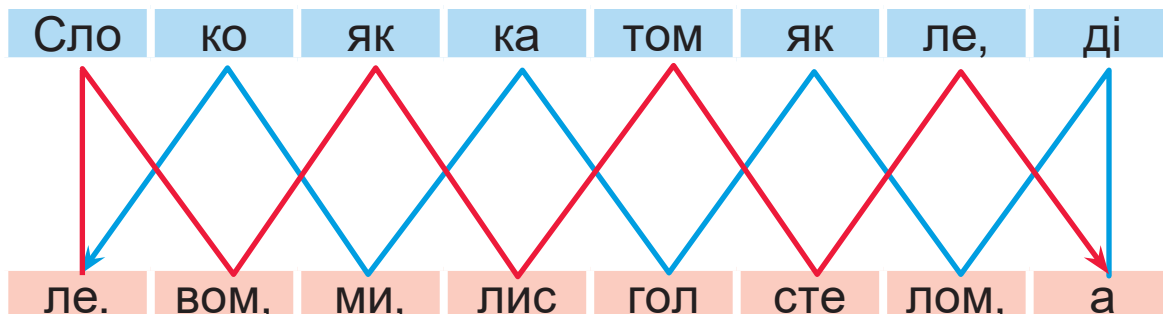
2. Поста́в запита́ння до сло́ва-озна́ки.

3. З одним словосполученням складі і запиші речення.

7 раз мір, 1 раз ріж.
7 днів у тижні.

[illegible]

1. Розгадай ребус. Склади зі складів речення.

2. Випиши слова-назви.

1. Прочитай речення.

тіхий Був ранок весняний.
не сонце Ще зійшло.
небо стало Тільки на рожевим
Сході.
гілочці шпак На голосно клéна
заспíвав.

2. Зредагуй речення. Чи є ці речення текстом?

1. Прочитай групи слів.

- 1) Хло́пчики, Воло́дя, у футбо́л, Степа́нко, гра́ли, в садку́.
- 2) Степа́нко, два го́лі, забі́в, у воро́та.
- 3) Воло́дя, ши́шку, набі́в, на ло́бі, собі́.

2. З ко́жної гру́пи слів склади́ ре́чення.
3. Прочитай ви́разно. Зверни́ ува́гу на наго́лос у сло́вах. Чи є ці ре́чення те́кстом? Чому́?

1. Відгадай загадку.

Стало біло навкругі.
Я розтрúшую **снігі**,
Наганяю **холоді**,
Вóди скóвую в льоді,
В дрі́збі з дітьми я всі́ма.
Здогада́лись? Я ...

2. Випиши виділені слова-назви й утвори один предмет.

3. Поділи найбільше слово на складі й познач наголос.

Краще недоговорити, умі́й слухати.

Не хочеш почути поганих слів — ніж переговоріти.

Говорі так, щоб слова́м бу́ло ті́сно, не кажі́ їх сам.

2. Запиші прислів'я. У виділених словах назви кількість букв і звуків.

1. Прочитай групи слів. Як можна їх назвати? У групах слів знайди й підкресли слово-число.

3, три, третій, трійка, твоє.

2. Поясни, що вони означають. Чим відрізняються слова-числа від числа?

1. Прочитай . Доповни слова буквами й запиши.

Дв.. бублики, дв.. трактори, дв.. телефони.

2. Назви число, яке є в словосполученнях.

1. Прочитай. Заміни число на слово-число.

4 морозива, 4 вікна, 4 стебла.

2. Запиши словосполучення.

3. У виділеному слові назви приголосні звуки.

A cartoon illustration of a woman and a young girl. The woman, in the foreground, has long brown hair and is smiling, wearing a green t-shirt. She is holding the girl. The girl, behind her, has brown hair in pigtails with pink bows and is also smiling, wearing a pink t-shirt. The background is plain white.

Пóтім рáдісно, приві́тно
Поспі́шай до дру́зів,
І щоб день мину́в нема́рно —
З усіма́ пово́дсья га́рно.

1. Яка головна думка вірша?
2. Добері заголовок.
3. Випиши речення-звертання. Поясни, чому в кінці речення стоїть знак оклику.

- Пішли рясні дощі,
ловілися лящі,
а хлопці, мов хлющі,
забули про **плащі**,
та що їм ті дощі,
колі такі лящі!

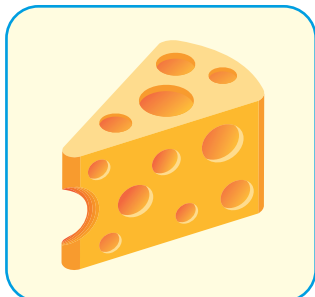

Мов хлющі — дуже мокри.

[illegible]

- 82

1. Заміні малюнки на слова. Об'єднай пари слів, використуй службове слово *і*.

і

і

і

2. Запиші.

Мишк <i>а</i> і сир.																			

1. Прочитай прикру ситуацію.

Слова спокійно жили в книжці,
в яку вдалось пролізти мишці.
Вона початки відкусила,
у себе в нірці схоронила.

..іда, ..іна, ..étrик, ..лла, ..аріса, ..арія, ..асілько,
..остик, ...італік, ...адія, ..ксана, ...лавик.

2. Які літери відкусила мишка?

3. Запиши власні назви у два стовпчики: іменá хлопчиків та іменá дівчат.

4. У який стовпчик ти вставиш своє ім'я?

1. Розшифруй ребус.

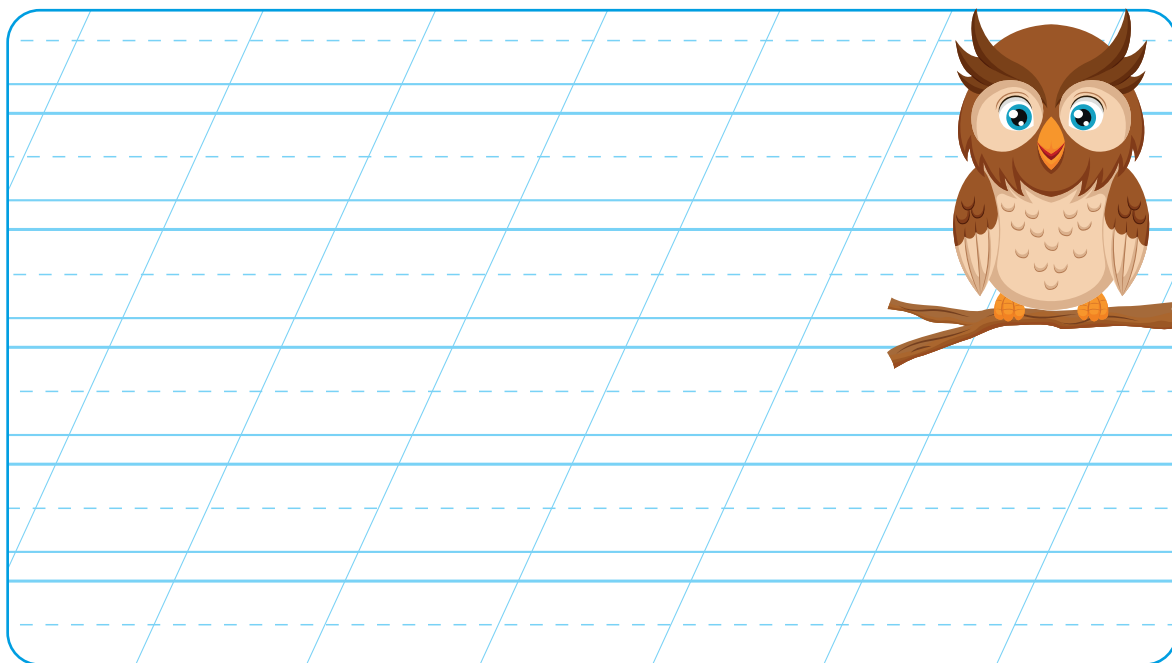

2. Поста́в запитання́ до сло́ва. Склади́ рече́ння.

1. Запиши́ рече́ння в тако́му порядку, щоб вийшов текст.
Назви́ тип те́ксту.

І сова́ відужала. Восе́ні хлоп'ята знайшли́ в
куща́х сову́. Хло́пчики принесли́ її в село́. У пта́ха
було́ поране́не кри́ло. Діти до́вго лікува́ли сову́.

1. Прочитай речення. Назви слова, що відповідають на питання *скільки?*

Дванадцята година.

Третя година.

Десята година.

2. Знайди речення, яке відповідає вказаному часу на малюнку.

1. Прочитай текст. Розглянь малюнок.

Мальви — улюблені квіти українського народу. Високі стібла з рожевими, пурпуровими, білими квітами прикрашають кожную хату. Ці квіти дуже гарні. Вони ростуть біля будинків та край доріг.

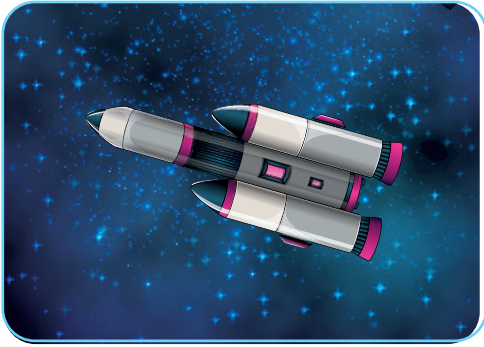
2. Чи ти бачив такі квіти? Де?

3. Назви основну думку тексту.

4. Добері влучний заголовок.

а) Улюблені квіти українського народу.

б) Мальви — красиві й корисні квіти.

$$\left(\begin{array}{c} \vdots \\ \vdots \\ \vdots \end{array} \right)$$

A large sheet of handwriting practice paper with a grid of slanted lines. Each row consists of a solid top line, a dashed middle line, and a solid bottom line, all slanted at an angle. The grid is divided into 10 vertical columns by solid lines.

1. Прочитай. Обери слово-звертання в дужках. Прочитай з відповідною інтонацією.

(Вітя, Вітю), будь уважним на уроках. (Олénко, Олénка), візьми, будь ласка, олівець. (Бабúся, бабúсю), скажіть, будь ласка, котра година.

2. Речення запиши. Склади модель до першого речення.

1. Прочитай. Віпиши у дві групи: слова-назви і слова-дії.

Товáриш списáв рéчення. Я склав вели́кий спі́сок слів.

1. Розглянь малюнок. Прочитай жартівливий вірш.

Котик-моркотун

Кóтик-моркоту́н вільно хóдить,
хвóстиком маха́є.
Вихóдить кóтик на подві́р'я,
всі віта́ють його́ спільно:
і по́дружка Му́рка, і пі́вень, і курка́.

2. Визнач тип тексту.

3. Випиши слова-дії, що відповідають на питання *що робить?*

1. Розглянь малюнки. Придумай речення зі словами протилежного значення — ліворуч, праворуч.

2. Речення запиші. Підкресли слова протилежного значення.

1. Прочитай слова. Добери слова-назви з довідки й запиши.

Тёмна ..., крúгле ..., світлий ..., гарячий ..., клáсна ...

Зразок. Тёмна ніч.

Довідка: кімна́та, ніч, чай, про́мінь.

1. Прочитай. До слів-озна́к добери потрі́бні слова-назви й запиши.

Сі́ра, мале́нька, прудка́ (кві́точка, мишка́). Пе́рша, ніжна, весня́на (сніжи́нка, кві́точка). Прозо́ре, сі́нє, безхма́рне (вікно́, не́бо). Старáнний, розу́мний, кмітлі́вий (сто́лик, хло́пчик).

Кóло вўха завірюха,
а у вусі ярмарок.

Обліта́в жураве́ль
сто морі́в, сто земе́ль.
Обліта́в, обходи́в,
кри́ла, но́ги натруді́в.

Платон Воронько

A large, empty handwriting practice area with a light blue background and a grid of dashed lines for tracing and writing practice. The grid consists of multiple columns and rows of dashed lines, providing a structured space for practicing letter formation and alignment.

1. Прочитай і відгадай загадки.

Хоч не літак, а крилатий.
Без крил не може працювати. (...)
Усе життя крилами махає, а злетіти не може. (...)

2. Поясни значення слів: *крило*, *крилатий*.

1. Прочитай слова і розглянь малюнки. Утвори словосполучення.

Розгорнути

Розгорнути

Заходить

Заходить

2. З парою слів придумай речення й запиши.

1. Прочитай виразно вірш. Розглянь малюнок.

Літо

Зацвітають квіти в полі,
Кінчилися заняття в школі
І прощайте до пори,
Ручки, парті і книжки.
Буду в річці я купатись.
З дощиком в піжмурки гратись
Набиратись сил, рости,
Щоб у клас наступний йти!

2. Знайди слова-назви. Постав запитання.

3. Які почуття виникають у тебе, коли ти чуєш поетичне слово?

ЗМІСТ

Речення.....	3
Службові слова.....	13
Культура спілкування	28
Складання і вдосконалення текстів.....	41
Повторення вивченого за рік.....	67

Слова-відгадки

Стор. 17 — лелéка
Стор. 26 — ялі́нки
Стор. 76 — лисі́ця
Стор. 78 — зимá
Стор. 85 — тигр
Стор. 87 — космі́чна ста́нція
Стор. 92 — бджола́
Стор. 93 — вітря́к

Навчальне видання
Світлана КУЛЬБІДА

Українська мова

навчальний посібник
для осіб з особливими освітніми потребами (Н 91)

2 клас
(у 3-х частинах)

Частина 3

Схвалено для використання в освітньому процесі

**Видано за рахунок державних коштів.
Продаж заборонено**

Навчальний посібник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

У навчальному посібнику використано ілюстративний матеріал з відкритих джерел
мережі «Інтернет», матеріали фотобанку Shutterstock та матеріали фотобанку Freepik.

Усі матеріали у навчальному посібнику використано з навчальною метою відповідно
до законодавства України про авторське право і суміжні права. Бренди та ресурси зображуються
лише з освітньою метою та не є закликом до їх купівлі / відвідування.

*Відповідальний редактор О. Литвин
Редактор О. Тищенко
Макет обкладинки Ж. Осипова
Комп'ютерна верстка Л. Цапенко*

Формат 84x108/16.
Ум. друк. арк. 10,08. Обл.-вид. арк. 7,01.
Наклад 585 пр.
Зам. №

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО АТЛАНТ»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7928 від 08.09.2023
Адреса редакції: 02095, м. Київ, вул. Княжий Затон, буд. 9а, офіс 369
E-mail: atlant_publishing@ukr.net

Віддруковано у ТОВ «Поліпрінт»,
вул. Лугова, 1-А, м. Київ, 04073
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1250 від 27.02.2003 р.

